

числі молоді, перебуває за межею бідності. Серед працюючої молоді понад половину працевлаштовані не за фахом, змушені перенавчатися, поповнювати лави безробітних чи виїжджати за кордон в пошуках якісної освіти та якісних робочих місць, що зумовлює ризики втрати трудового потенціалу та погіршення його якості. Наведена тенденція підтверджує необхідність синхронізації потреб ринку праці та ринку освітніх послуг (запровадити регулярне аналітичне дослідження професійних компетенцій, яких потребують ринок праці і сучасний роботодавець, та здійснювати регулярне корегування змісту навчальних курсів та дисциплін у закладах освіти та професійної підготовки на основі його результатів).

За офіційними даними Державної служби статистики України, за 2018–2020 рр. кількість зайнятих у неформальному секторі економіки зростає серед старших категорій молоді [3]. Ця тенденція майже не має відмінностей за видом поселень.

Варто відзначити, що наслідки поширення неформальної зайнятості є неоднозначними. Її можна розглядати як вимушену форму адаптації населення в умовах несприятливої соціально-економічної ситуації, що має, крім інших, і позитивні наслідки, зокрема: зниження кількості безробітних та послаблення напруженості на ринку праці; можливість для осіб, які працюють неофіційно, певний період часу отримувати дохід, який є вищим порівняно із соціальними виплатами по безробіттю. Відкриваючи доступ до нових професій і дозволяючи відносно «дешево» здобувати нові навички, неформальна зайнятість є важливим механізмом соціальної, трудової і професійної мобільності тощо. Разом з тим, масштабне залучення населення у неформальний сектор обмежує можливість реалізації більшості соціальних прав, передбачених Конституцією та трудовим законодавством, підвищує ризик нестабільної зайнятості, може призводити до втрати професійно-кваліфікаційних навичок особи, зниження її матеріального та культурного рівня, що значно погіршує якість трудового потенціалу.

Успішна самореалізація та розвиток молоді в Україні залежать від узгодженості дій багатьох заінтересованих сторін: органів державної влади та місцевого самоврядування, громадянського суспільства, бізнесу, родини тощо. Зайнятість для молодих людей є не тільки джерелом доходу, вона є неодмінною умовою професійної самореалізації та соціальної інтегрованості. Для держави залучення молоді до трудової активності – це стратегічні інвестиції в суспільний розвиток. Водночас така політика не повинна бути директивною та обмежувати право вибору, вона має спонукати молодь виявляти ініціативу, самостійно визначати власні цілі та цінності, а також брати участь у визначенні пріоритетів і шляхів розвитку держави. Тому реалізація активної політики щодо молодіжної зайнятості з застосуванням прозорих та ефективних механізмів стимулювання роботодавців до працевлаштування молоді, мотивація молодих людей до трудової активності та подолання стереотипних уявлень роботодавців стосовно їх низького професіоналізму має стати пріоритетом державної політики у найближчій перспективі.

Література

1. *Про молодіжні та дитячі громадські організації* : Закон України № 281-XIV від 01.12.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-14#Text> (дата звернення: 15.04.2021).
2. *Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні* : Закон України № 2998-XII від 05.02.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text> (дата звернення: 15.04.2021).
3. *Ринок праці / зайнятість, безробіття та неформальна зайнятість по вікових групах та місцю проживання за 2018–2020 рр.* URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.04.2021).

УДК 331.522.4:053.67

Йолкіна Олена Володимирівна

*к. е. н., ст. викладач кафедри управління персоналом та економіки праці,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

РОЗВИТОК META-SKILLS СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

JEL classification: E240; J200; J400; J600

Сучасне життя є дуже динамічним і диктує постійні щосекундні зміни умов існування. 2020–2021 рр. стали справжнім випробуванням для всього людства. Коронакриза внесла істотні й

незворотні зміни в соціум, економіку, політику, фізіологію та інші сфери життя. Також ці зміни суттєво вплинули на ринок праці.

Дослідження ринку праці молоді показують, що тільки половина випускників відчувають себе підготовленими до роботи в своїй галузі, а 61% менеджерів вважають, що молоді фахівці взагалі не готові до роботи [1]. Тому на сьогоднішній день стає актуальним отримання не тільки hard і soft skills (жорстких та м'яких навичок), а, в першу чергу, META-skills (мета-навичок).

META-skills – (англ. мета-навички) основні навички, які підсилюють і активують інші навички. Мета-навички – це навички високого рівня, які дозволяють більш ефективно використовувати функціональні знання, а також вирішувати завдання, які ще не відкриті й не відомі, для вирішення яких потрібно винайти новий підхід.

Мета-навички стоять над soft skills. Вони не скасовують soft і hard skills, а дозволяють комплексно удосконалювати їх [2]. Мета-навички виступають ключовим помічником людини, індивідуальним фактором успіху і якості життя, як в професійній, так і особистій сферах.

Незважаючи на наявність інформації про мета-навички, на сьогоднішній день немає єдиної структури, класифікації, взаємозв'язків і послідовності їх формування. Найбільш поширена класифікація складається із 7 основних мета-навичок: усвідомленість, планування, особиста продуктивність, комунікація, критичне мислення і оцінка, здатність до навчання, адаптивність і проактивність [3; 4].

Молодь, як суб'єкт ринку праці, є особливою категорією – найбільш перспективною і ефективною. Саме на розвиток даної частини ЕАН потрібно робити акцент. Які навички важливі сьогодні? Які основні вимоги ринку праці до молодого фахівця?

Те, як і наскільки швидко змінюється світ і всі його складові, визначають якості, якими повинна володіти на сьогоднішній день сучасна людина. Так саме змінюється ринок праці й кожен день пред'являє все нові й нові вимоги до найманої робочої сили.

Визначаючи основні запити ринку праці, ми визначаємо які навички та вміння потрібно розвивати у молодого покоління (студентів), як у майбутніх/діючих суб'єктів ринку праці і на чому робити наголос в освітній системі.

На підставі досліджень було виявлено найбільш перспективні й актуальні універсальні компетенції необхідні суб'єкту сучасного ринку праці, а саме молодому поколінню [5].

Найбільш затребуваним навиком 2021 року є адаптивність. Здатність приймати безперервні зміни і адаптуватися до них має вирішальне значення для успіху в 21 столітті.

Адаптивність – вміння знаходити «золоту середину», обирати способи дії залежно від ситуації, без прив'язки до шаблонів, але при цьому зберігати рівновагу.

Адаптивність збільшує шанси на успіх у змінах. Дослідження показують, що Adaptive Teams менше відкладають на потім, вони більш продуктивні, креативні й швидші.

Адаптивність вимагає розуміння реальності, адаптації нашого мислення і прийняття нових способів роботи. Для цього потрібно володіти як мінімум трьома критично важливими навичками – і всі вони є мета-навичками:

1. Самосвідомість – це точне уявлення про свої навички, здібності й недоліки. Люди з високим рівнем самосвідомості приймають більш обґрунтовані рішення, краще взаємодіють один з одним і більш ефективно справляються з напругою та конфліктами.

Усвідомленість (здатність у будь-який момент часу робити і утримувати увагу на своїх «внутрішніх» об'єктах – думки, емоції, відчуття, спостерігати їх, констатувати як факт). Одночасно найпростіший і найскладніший навик. Стан, який можна охарактеризувати як присутність, перебування в теперішньому моменті.

Цей навик тренується здатністю у будь-який час направляти і утримувати увагу на своїх відчуттях, думках, емоціях; відслідковувати їх і фіксувати як факт [3]. Також тренується через питання до себе в моменті: «Що я зараз роблю / думаю / відчуваю? Тощо».

2. Креативність (творчість) – здатність мислити нестандартно, поза стереотипів і шаблонів, знаходити якісно нові творчі рішення. Креативність народжується в зоні інтересу. Креативність = творчість. Творчість – це більше, ніж розробка оригінальних ідей; це про дослідження нових способів вирішення проблем. Нова реальність вимагає нового мислення. Це не просто розробка нових ідей – реальність, яка змінюється, вимагає імпровізації і вирішення складних проблем.

3. Стійкість – має вирішальне значення для подолання труднощів і відновлення після невдач. Відкриття нових рішень вимагає експериментів і великої кількості невдач. Подолати невдачу: стійкість – це здатність долати негаразди [1].

Мета-навички є ключовим помічником людини як в професійній, так і особистій сферах. Вони виступають індивідуальним фактором успіху і якості життя. Кожен часовий період диктує свої тренди на навички. Тому розвиток необхідних мета-навичок у молоді (у т.ч. студентів) відповідно до вимог сучасного ринку праці має величезне значення та спричиняє суттєвий вплив на всі сфери людського життя. Отже, потрібно виявляти затребувані мета-навички, аналізувати їх, опановувати і обов'язково розвивати відсутні. Мета-навички – це джокери в «колоді» життєвих навичок і умінь. З ними життя більш усвідомлене, цікаве і продуктивне.

Література

1. Розетти Г. *Метанавыки, необходимые для процветания в 21 веке*. URL: <https://www.fearlessculture.design/blog-posts/the-metaskills-you-need-to-thrive-in-the-21st-century> (дата обращения: 02.05.2021).
2. *Метанавыки vs soft skills : что поможет в новой реальности?* URL: <https://macs.school/blog/metanavyki-softskills> (дата обращения: 02.05.2021).
3. *Мета-навыки : на гребне волны в новой реальности*. URL: <https://macs.school/blog/m-a-c-s-school-meta-skills> (дата обращения: 03.05.2021).
4. Белов С. *Мета-навыки для жизни и бизнеса : что это? зачем их развивать?* URL: <http://www.sergeibelov.ru/meta-navyki-dlya-zhizni-i-biznesa> (дата обращения: 03.05.2021).
5. Яковина О. *Востребованные компетенции в новых реалиях и их оценка*. URL: <https://hurma.work/ru/blog/vostrebovannye-kompetencyu-v-novyh-realuyah-y-uh-ocenka-2> (дата обращения: 03.05.2021).

УДК 332.012

Корженівська Наталія Леонідівна
д. е. н., доцент кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
Подільський державний аграрно-технічний університет (Україна)

ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

JEL classification: R110; R580

Основу розвитку національної економіки складають ефективно функціонуючі територіальні громади, потенціал яких формується різними видами ресурсів. Основу ресурсного потенціалу визначає людський капітал, його можливості та здатність до саморозвитку та відтворення. Географічне розташування, виробничі потужності, наявність земель сільськогосподарського призначення дають підстави стверджувати, що має бути ефективним поступальний розвиток національної економіки. Однак, існуючі соціально-економічні, політичні, екологічні, демографічні та інші проблеми не дозволяють вдало використовувати наявний потенціал. Серед іншого, значний негативний вплив на розвиток економіки має криза кадрового потенціалу, особливо щодо перспектив впровадження державної політики відносно розвитку сільських територій, формування й розвитку їх людського капіталу.

Людський капітал – велика європейська держава з населенням понад 40 млн. осіб, наявність великої кількості вчених та інженерів, які цінуються у світі, а також понад 70 відсотків людей, які мають вищу освіту. Україна посідає перше місце у категорії «внесок у розвиток науки та технологій» в рейтингу «The Good Country Index». Більшість регіональних центрів мають потужну науково-освітню базу, що забезпечується регіональними науково-дослідними інститутами, закладами вищої освіти з відповідним кадровим потенціалом, які в майбутньому можуть стати основою для створення науково-виробничих та інноваційних центрів розвитку. Щороку Україна випускає 130 тис. спеціалістів інженерних спеціальностей. Держава перебуває серед лідерів у Центральній та Східній Європі за кількістю ІТ-фахівців. Згідно з результатами розрахунку індексу